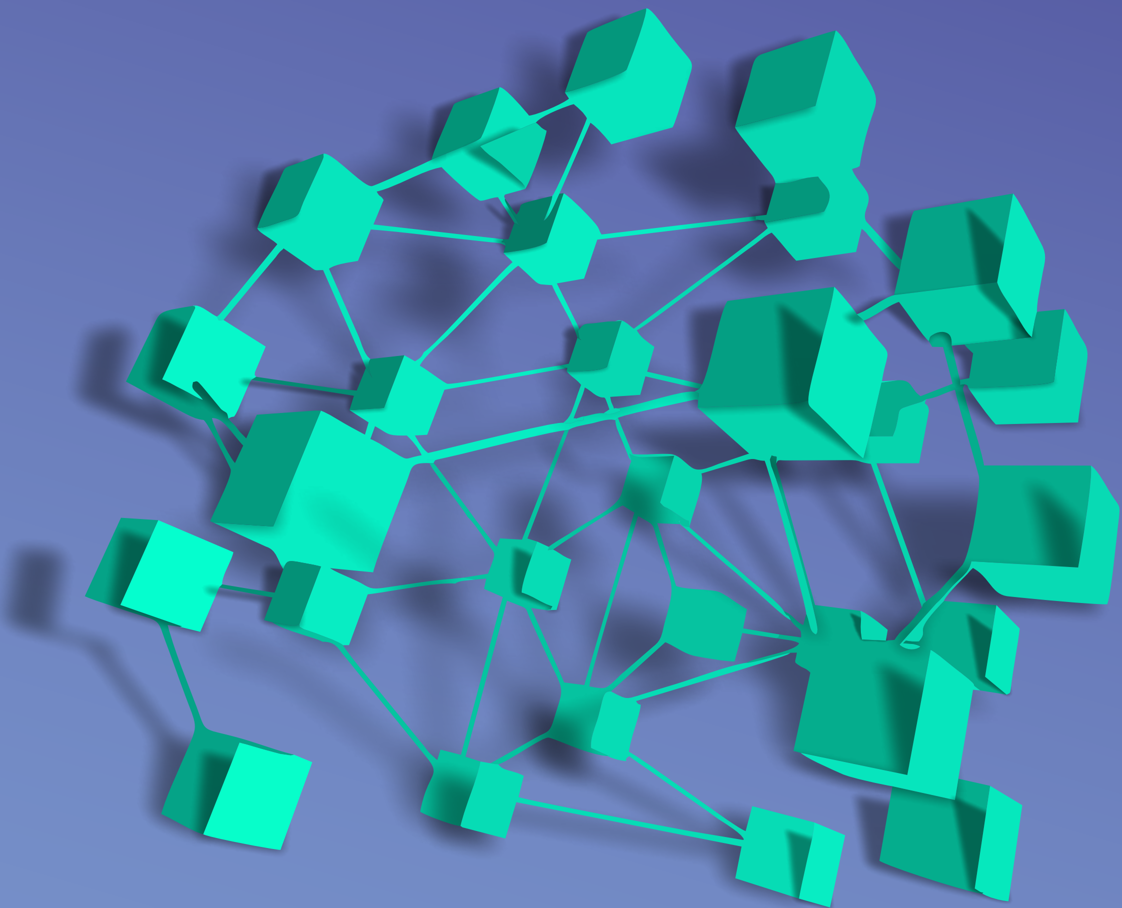
Adrian Hatos

Raluca Buhaș

Caiet suport pentru cursul și seminarul de metodologia cercetării în științele sociale

Presa Universitară Clujeană

ADRIAN HATOS **RALUCA BUHAȘ**

CAIET SUPORT PENTRU CURSUL ȘI SEMINARUL DE METODOLOGIA CERCETĂRII ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2018

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. habil. Sergiu Bălțătescu

Conf. univ. dr. habil. Claudia Bacter

ISBN 978-606-37-0464-2

Universitatea Babeş-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruţa Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@editura.ubbcluj.ro
http://www.editura.ubbcluj.ro/

Notă despre autori

Adrian Hatos (născut 1972) este profesor univ. dr. habil. în cadrul Departamentului de Sociologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea din Oradea și Directorul Școlii Doctorale de Sociologie. Principalele sale domenii de interes științific și de cercetare sunt în Metodologia cercetării în științele sociale, Sociologia educației, Sociologie digitală. Rezultatele studiilor și cercetărilor sale se regăsesc în peste 70 de articole în reviste științifice recunoscute la nivel internațional, peste 40 capitole de carte, peste 20 cărți ca autor, coautor și editor. Printre cursurile universitare susținute pot fi enumerate *Metodologia cercetării sociale, Sisteme de învățământ și formare profesională*.

Raluca Buhaș (născută 1982) este lector univ. dr. în cadrul Departamentului de Sociologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea din Oradea. A obținut licența și titlul de doctor în Sociologie la Universitatea din Oradea. Este autor și coautor a peste 15 articole de specialitate publicate în reviste indexate în cel puțin două baze de date, peste 10 capitole și studii în volume colective, 1 carte de autor unic și peste 25 de participări la conferințe internaționale. Domeniile sale de interes științific sunt Metodologia cercetării în științele sociale, Sociologia familiei, Sociologia spațiului virtual.

Dragi studenți,

Caietul suport pentru cursul și seminarul de metodologia cercetării în științele sociale este conceput ca instrument ajutător adresat vouă, studenților, dar și celor interesați să facă primii pași în descoperirea universului complex dar fascinant al studiului metodologiei cercetării în științele sociale. Prin intermediul volumului de față, care vine în completarea cursului și seminarului de Metodologia cercetării sociale urmat de voi, studenții de la specializările Sociologie, Resurse Umane și Asistență Socială din cadrul Universității din Oradea dar și alte persoane interesate de problematica metodologiei cercetării în științele sociale, veți reuși să fixați și să aprofundați cunoștințele teoretice acumulate, prin parcurgerea unor exerciții adaptate tematicilor de metodologie a cercetării.

Pentru început, *Cuprinsul* vă oferă o imagine generală a tuturor celor 7 Teme conținute de prezentul volum, teme pe care le cunoașteți de la cursuri și seminarii: *Cunoașterea comună și cunoașterea științifică, Limbajul și elementele științei, Etapele cercetării în științele sociale, Elemente de design ale cercetării în științele sociale, Ipoteza, Construcția variabilelor. Măsurarea și elementele unei propuneri de cercetare, și Proiectul de cercetare*. Fiecare Temă este abordată separat, iar capitolele se deschid cu un sumar și cu o listă a principalilor termeni-cheie specifici Temei în discuție. Ca prim pas, pentru o mai bună înțelegere a fiecărui termen și a modului de utilizare al acestuia, vă invităm să citiți numeroasele exemple oferite. Exemplele au un scop eminamente didactic și nu trebuie utilizate ca referință științifică în domeniul sociologiei. După ce veți fixa conceptele-cheie, contextul și modul de utilizare ale acestora, vă invităm să aprofundați cunoștințele în domeniul metodologiei cercetării sociale prin parcurgerea și rezolvarea exercițiilor și aplicațiilor adaptate fiecărei teme în parte. În finalul capitolului vă este oferită o bibliografie, dar și o listă cu resurse suplimentare de studiu pe care vă îndemnăm să o consultați.

Este important de reținut că acest Caiet nu înlocuiește suportul de curs și nici activitatea de la seminar; volumul cuprinde doar un sumar foarte redus al tematicii parcurse la curs. Conținutul

extins și detaliat al cursului de *Metodologia cercetării sociologice* este susținut în primul rând de lucrarea *Practica cercetării sociale*, editura Polirom, autor Earl Babbie (Babbie, 2010) și de suportul de curs al prof.univ.dr.habil Adrian Hatos, disponibil sub formă de capitole separate pe pagina web personală (www.hatos.ro). Pentru o mai mare aprofundare a conținutului tematicilor, în cazul anumitor capitole acestor texte și exerciții li se adaugă și alte documente și resurse de studiu suplimentare pe care le veți găsi marcate ca atare.

La finalul *Caietului suport* este prezentat un ultim capitol care conține șapte probleme de sinteză elaborate astfel încât să facă referire la o serie mai largă de concepte și noțiuni din metodologia cercetării sociale pe care deja le cunoașteți.

Nu uitați: putem să analizăm corect societatea doar prin cercetări științifice realizate pe baza unei metodologii adecvate! Spor la treabă!

Autorii

CAIET SUPORT PENTRU CURSUL ȘI SEMINARUL DE METODOLOGIA CERCETĂRII ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE

Autori:

Prof. univ. dr. Adrian Hatos

Email: adrian@hatos.ro (Universitatea din Oradea)

Lect. univ. dr. Raluca Buhaș

Email: ralubuhas@gmail.com (Universitatea din Oradea)

Oradea

2018

CUPRINS

TEMA I. CUNOAȘTEREA COMUNĂ ȘI CUNOAȘTEREA ȘTIINȚIFICĂ

STRUCTURA CAPITOLULUI & TERMENI-CHEIE

Surse de distorsiune în cunoașterea comună	Erori în observația cotidiană
Cunoașterea comună	Observații imprecise
Cunoașterea științifică	Suprageneralizarea
Tradiția	Observații selective
Autoritatea	Raționamente ilogice

Surse de distorsiune în cunoașterea comună

Cunoașterea comună

Exemple:

- ✓ tratarea anumitor afecțiuni medicale cu leacuri ”băbești”
- ✓ practicarea anumitor ritualuri pentru atragerea norocului, a bunăstării etc.
- ✓ un vis anume poate fi interpretat și utilizat ca bază pentru explicarea/prezicerea unor evenimente viitoare
- ✓ tindem să credem că există o legătură între faptul că ne gândim la o persoană și în același moment suntem sunați de ea
- ✓ dacă întâlnești pe stradă un hornar, vei avea noroc

Cunoaștere științifică

Exemple:

- ✓ demonstrarea științifică a faptului că Pământul este rotund și nu plat, așa cum se credea]n trecut (Babbie, 2010)
- ✓ fiecare fenomen, proces, eveniment are cel puțin o cauză determinantă
- ✓ malformațiile congenitale sunt transmise genetic, nu sunt efectul unor blesteme
- ✓ diferențele cu privire la nivelul bunăstării sociale înregistrate între diferite țări sunt explicate de teorii sociale și economice

Tradiția

Exemple de AVANTAJE ale utilizării tradiției:

- ✓ dacă vei mânca foarte mult te vei îngrășa
- ✓ dacă vei sta în frig, te vei îmbolnăvi
- ✓ dacă vei traversa strada pe culoarea roșie a semaforului, riști să fii victima unui accident

Exemple de DEZAVANTAJE ale utilizării tradiției:

- ✓ de Crăciun se împodobește bradul, dar nu se caută explicația științifică a practicii
- ✓ diverse practici religioase
- ✓ teorii populare despre diverse fenomene (animale, fenomene meteo etc.)
- ✓ americanii nu au aterizat pe Lună; existența monstrului din lacul Loch Ness (legende urbane)

Autoritatea

Exemple de AVANTAJE ale utilizării autorității:

- ✓ Îl credem pe biolog atunci când vorbește despre biologie. Dar trebuie să îl credem pe Patriarh sau pe prim-ministru atunci când vorbesc despre biologie?

- ✓ Îl credem pe profesor atunci când, prin intermediul cursului, ne transmite informații de specialitate
- ✓ Efectul Placebo – utilizarea de către medici a unor substanțe inactive în ”tratarea” unor afecțiuni medicale

Exemple de DEZAVANTAJE ale utilizării autorității:

- ✓ Diverse vedete din domeniul muzicii, al sportului, al divertismentului care, prin publicitate TV/radio, promovează anumite alimente/băuturi (Babbie, 2010)
- ✓ încercarea unei persoane de a impune altora un mod de gândire sau de a transmitere unele informații greșite, folosindu-se de autoritatea pe care o are
- ✓ ”fake news” (știri false) – dezinformare prin mass media

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Caracterizați cunoașterea comună prin comparație cu cea științifică.
2. Enunțați câte un avantaj al explicațiilor tradiționale.
3. Cum poate împiedica tradiția investigația umană?
4. Dați exemplu de o situație în care utilizarea tradiției este un dezavantaj.
5. Dați exemplu de o situație în care utilizarea tradiției este un avantaj.
6. Faptul că tradiția împiedică identificarea de noi semnificații pentru lucruri deja știute este .....
    - o un avantaj al tradiției
    - o un dezavantaj al tradiției
    - o cunoaștere științifică
7. Dați un exemplu de explicație tradițională a unui fenomen social sau psihologic (numiți fenomenul, apoi explicația).
8. Enunțați câte un avantaj și dezavantaj al argumentelor autorității.
9. Dați exemplu de o situație în care utilizarea autorității este un dezavantaj.
10. Dați exemplu de o situație în care utilizarea autorității este un avantaj.

11. Se dă afirmația: **Terapia cu venin de șarpe vindecă afecțiunile cardiologice**. Explicați și argumentați situația utilizând cel puțin una dintre cele două surse principale ale cunoașterii comune.
12. **De Paști se încondeiază/se vopsesc ouăle**. Discutați afirmația prin prisma surselor de distorsiune ale cunoașterii comune.

Erori în observația cotidiană

Observațiile imprecise

Exemple:

- ✓ Nu putem spune exact ce fel de mașini erau în trafic și care erau culorile lor, ieri în intervalul orar 12.00-13.00, decât dacă ne-am fi propus în mod explicit să realizăm o astfel de analiză
- ✓ Nu putem să ghicim care sunt motivațiile studenților în alegerea specializării universitare decât dacă ne propunem să îi întrebăm

Suprageneralizarea

Exemple:

- ✓ Pentru a vedea motivele care i-au determinat pe studenți să aleagă specializarea Sociologie, nu e suficient să formulați concluzii doar pe baza răspunsurilor a 4 studenți
- ✓ Nu putem spune că toate femeile șofează prost pe baza unor experiențe personale negative în acest sens
- ✓ Nu putem spune că toți elevii dintr-o clasă sunt slabi la matematică doar pe baza evaluării a jumătate dintre teste

Observațiile selective

Exemple:

- ✓ Unul dintre partenerii cuplului aduce în discuție (prin reproș) doar situațiile în care celălalt partener nu s-a comportat conform așteptărilor
- ✓ Într-un sondaj de opinie cu privire la imaginea politicienilor în rândul electoratului, nu putem să ne fundamentăm concluziile doar luând în considerare răspunsurile subiecților care declară că au un nivel ridicat de încredere în politicieni

Raționamente ilogice

Exemple:

- ✓ A treia oară e cu noroc
- ✓ Presupunerea că dacă doi dintre colegii tăi au fost concediați, cu siguranță vei fi concediat și tu
- ✓ Refuzul de a mai cumpăra un anumit obiect deoarece primele două obiecte achiziționate au avut defect de fabricație

---

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Enumerați erorile care pot interveni în observația cotidiană.
2. În ce fel afectează observațiile imprecise cunoașterea societății?
3. Dați 3 exemple de observații imprecise.
4. Cum se previn observațiile imprecise în cercetarea socială?
5. Ce tip de eroare semnifică suprageneralizarea?
6. Cum se previne suprageneralizarea în cercetarea socială?
7. Dați un exemplu de observație selectivă.
8. Cum afectează suprageneralizarea cunoașterea socialului? Dați un exemplu real sau imaginar.

9. Formulați două exemple de suprageneralizare în domeniul vostru de studiu. Cum se poate evita suprageneralizarea?
10. Se dă afirmația: **După mai multe mâini ghinioniste la jocul de cărți, cu siguranță vine o mână bună** (Babbie, 2010). Sesizați eroarea și comentați.
11. Identificați ce nu este corect în afirmația: **Toți românii sunt leneși**.
12. **Gândiți-vă la ce ați mâncat anul trecut de ziua dvs. de naștere**. Puteți să spuneți exact? Comentați de ce nu reușiți să răspundeți exact la această întrebare.
13. Cum putem evita raționamentele ilogice?

BIBLIOGRAFIE:

1. Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale*. Editura Polirom, Iași (pp. 27-38)

RESURSE SUPLIMENTARE DE STUDIU:

1. Chelcea, S. (2007). *Metodologia cercetării sociologice. Metoda cantitative și calitative,* ediția a 3-a (pp. 29-66). Editura Economică, București.
2. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie*. Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012
3. Flick, U. (2011). *Introducing research methodology*. SAGE Publication (pp. 4-6).
4. Vlăsceanu, L. (2011). *Sociologie*. Editura Polirom, Iași. (Capitolul 2. Teorie și metodologie sociologică, pp. 48-51)

TEMA II. LIMBAJUL ȘI ELEMENTELE ȘTIINȚEI

STRUCTURA CAPITOLULUI & TERMENI-CHEIE

- Teoria socială
  - Metoda inductivă
  - Metoda deductivă
- Regularități sociale
- Nivel agregat
- Variabile și atribute
  - Variabilă independentă
  - Variabilă dependentă

Teoria socială

Teoria socială

Exemple:

- ✓ teoria asupra delincvenței juvenile
- ✓ teoria stratificării sociale
- ✓ teoria reproducerii sociale
- ✓ efectul ”Romeo și Julieta” în explicarea alegerii partenerului de cuplu

Metoda inductivă

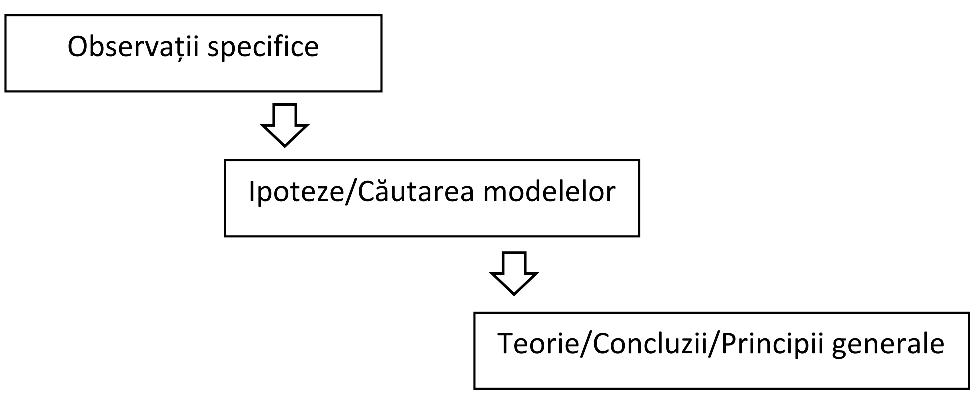

Fig. 1. Logica metodei inductive (sursa: Babbie, 2010)

Exemple:

- ✓ Observând că studenții de gen masculin aleg cu preponderență specializările universitare de natură reală, iar studenții de gen feminin aleg cu preponderență specializările universitare de tip uman, am putea trage concluzia că genul unul individ determină alegerea specializărilor universitare. Ar trebui să mai explicăm de ce se întâmplă așa.
- ✓ Observând că gradul de implicare civică este mai ridicat în orașele cu un număr mare de locuitori, putem trage concluzia că mărimea orașului determină comportamentul civic. Ar trebui să mai explicăm de ce se întâmplă așa.

Metoda deductivă

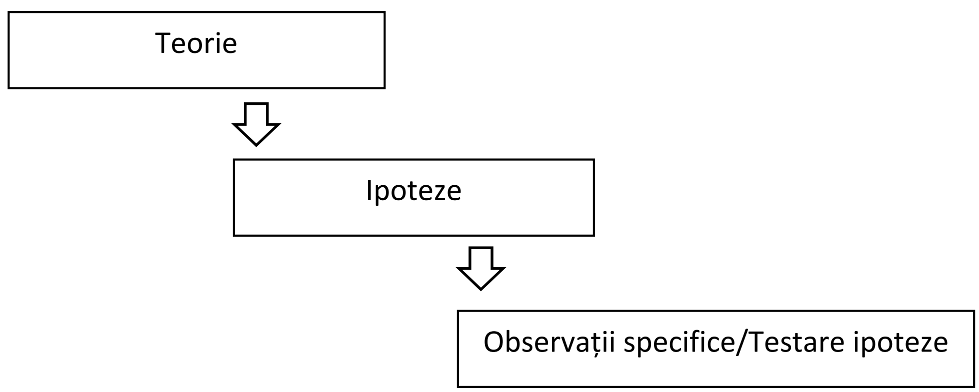

Fig. 2. Logica metodei deductive (sursa: Babbie, 2010)

Exemple:

- ✓ Pornind de la teoria conform căreia diverse modele comportamentale sunt învățate de către copil în cadrul familiei prin raportare directă la acțiunile părinților, vom putea anticipa faptul că un adolescent delincvent a urmat un model negativ din cadrul familiei de origine.
- ✓ Pornind de la principiul conform căruia gradul de birocrație este ridicat la nivelul instituțiilor publice, vom putea deduce faptul că va fi nevoie de mult timp și multe acte pentru a construi o casă.

Teoria socială are trei elemente componente principale:

1. Regularitățile sociale
2. Nivelul agregat de referință
3. Utilizarea limbajului variabilelor

Regularități sociale

Regulile sociale pot fi determinate de:

Prescripții formale (norme scrise, legi etc.)

Exemple:

- ✓ conform legii din România, un individ are drept de vot la împlinirea vârstei de 18 ani
- ✓ Codul Muncii prevede subvenții specifice la angajarea persoanelor din categoriile de risc social
- ✓ legea prevede sancțiuni specifice în funcție de gravitatea infracțiunii
- ✓ conform legii din România, urmarea a 10 clase este obligatorie

Norme informale (norme nescrise)

Exemple:

- ✓ indivizii cu studii superioare au un nivel de trai mai ridicat decât cei cu studii inferioare
- ✓ persoanele care au un număr mare de prieteni sunt mai populare
- ✓ indivizii care au mulți bani sunt mai fericiți

Există trei obiecții cu privire la regularitățile sociale (Babbie, 2010):

a. Unele regularități par lipsite de importanță

Exemplu:

- ✓ Într-o clasă de elevi cu rezultate foarte slabe la învățătură, cel mai bun dintre elevi s-ar putea considera foarte deștept, deși dacă va fi transferat într-o clasă cu rezultate bune la învățătură, același elev va simți că nu este bine pregătit

b. Excepțiile nu confirmă regula, dar arată că regulile sunt probabilistice în științele sociale

Exemplu:

- ✓ de regulă, șoferii de camioane sunt bărbați; dar, există și excepții când femeile practică această meserie

c. Oamenii pot încălca regulile, dar nu o fac destul de des astfel încât să modifice regulile sociale

Exemple:

- ✓ schimbarea Guvernului are loc, de regulă, prin alegeri, nu prin lovitură de stat
- ✓ conform regulii sociale, cele mai multe concedii sunt efectuate în timpul verii, nu în timpul toamnei. Oamenii ar putea să-și modifice preferința pentru anotimpul în care se duc în concediu, dar este puțin probabil, astfel încât regula socială nu se schimbă

Nivel agregat

Nivelul agregat

Exemple:

- ✓ rata divorțialității la nivel național rămâne concordantă de la un an la altul în ciuda diverselor motivații ale indivizilor de a divorța
- ✓ ponderea populației tinere la nivelul unei societăți

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. În metoda inductivă, acceptarea ipotezei este anterioară sau ulterioară observaţiilor? Argumentaţi.
2. Care este locul teoriei în metoda deductivă?
3. Care dintre cele două modele (deductiv sau inductiv) este specific cercetării verificaționiste?

4. Explicați ce presupune modelul inductiv.
5. Ruta inductivă a ştiinţei înseamnă:
    - elaborarea de generalizări pe baza observaţiilor empirice, acestea urmând a fi apoi transformate în ipoteze teoretice
    - construcţia de ipoteze pe baza teoriilor, ipotezele urmând a fi testate empiric
    - inducerea explicaţiei prin reflecţie etnografică
6. În ruta deductivă a ştiinţei ...
    - teoriile generează ipoteze care sunt testate empiric
    - explicaţiile sunt deduse din observaţii
    - observaţiile sunt deduse din experienţa de cercetare a altora
7. Care sunt componentele importante ale teoriei sociale?
8. Dați câte un exemplu de regularitate socială bazată pe prescripții formale și pe norme informale.
9. Care sunt obiecțiile cu privire la regularitățile sociale?
10. Ce înseamnă faptul că teoriile se referă la nivel agregat la fenomenele sociale?
11. Dați exemple de comportamente sociale colective (la nivel agregat).
12. Explicați diferența între comportamente colective și comportamente individuale.
13. Arătați care este diferența dintre **tratarea sinuciderii** la nivel individual și tratarea ei la nivel agregat.
14. Comentați afirmația: **Bărbații au venituri mai mari decât femeile** (Babbie, 2010).
15. Identificați evoluția pe ultimii 15 ani a unui indicator demografic la alegere.
16. Ce este în neregulă cu propoziția: **Societățile în care religia predominantă este catolică sunt mai bune decât cele în care religia predominantă este protestantă**?
17. Ce anume face irelevant din punct de vedere științific propoziția: **Ion are un nivel ridicat al stimei de sine astfel încât se angajează în sarcini dificile**?

Variabile și atribute

Variabila

Exemple:

- ✓ mediul de rezidență
- ✓ gen
- ✓ ciclu de studii universitare
- ✓ vârstă
- ✓ nivel de încredere
- ✓ venit lunar
- ✓ grad de urbanizare

Atributele

Tabel 1. Exemple de variabile cu atributele aferente

VARIABILA	ATRIBUTE
Gen	Masculin
	Feminin
Mediu de rezidență	Urban
	Rural
Ciclu de studii universitare	Licență
	Master
	Doctorat

Sunt delimitate mai multe **tipuri de variabile** în funcție de:

A. Nivelul de măsurare:

1. **Variabilă categorică**

Exemple:

- ✓ religie
- ✓ gen
- ✓ nivel educațional
- ✓ ocupație

2. **Variabilă numerică (sau cantitativă sau parametrică)**

Exemple:

- ✓ vârstă
- ✓ greutate
- ✓ temperatura aerului
- ✓ venit

B. Poziția în modelul cauzal:

1. **Variabilă independentă**
2. **Variabilă dependentă**

Exemple:

FOCUL face FUM

⇩ ⇩

variabila independentă variabila dependentă

OCUPAȚIA determină VENITUL individului

⇩ ⇩

variabila independentă variabila dependentă

PERFORMANȚA ÎN MUNCĂ este influențată de MOTIVAȚIA FINANCIARĂ

⇩ ⇩

variabila dependentă variabila independentă

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Dați 3 exemple de variabile împreună cu atributele aferente.
2. Identificați atribute pentru următoarele variabile:
   - o Stare civilă
   - o Partid politic

- Confesiune religioasă
- Etnie

3. Se dau următoarele perechi de concepte. Identificați variabilele și atributele:
    - Status/ Ridicat
    - Căsătorit/Stare civilă
    - 1000-1500 lei/Venituri
    - Bunăstare subiectivă/Foarte satisfăcut
    - Tip localitate de domiciliu/Oraș
    - Autoritarism/în dezacord cu o conducere fermă a țării
    - 10m/Lungime
    - Bunăstare/Nu își permite anumite cheltuieli
    - Descentralizat/Centralizarea rețelei
4. Se dau următoarele perechi de concepte. Identificați variabilele și atributele:
    - Nivel de încredere/ Ridicat
    - Tip de locuință/ Apartament cu 2 camere
    - Clasă socială / Superioară
    - Român / Etnie
    - 50 kg / Greutate
    - Ciclu de studii universitare / Licență
5. Sunt corecte și suficiente atributele pentru variabilele date?
    - Număr de copii: 1 copil; 2 copii; între 3-5 copii
    - Satisfacție profesională: Deloc mulțumit/Foarte puțin mulțumit; Puțin mulțumit; Mulțumit; Foarte mulțumit
    - Nivel de educație: școală profesională sau 10 clase; 11-12 clase, inclusiv bacalaureat; şcoală tehnică, postliceală, colegiu; studii superioare
6. **Nivel de dezvoltare al unei societăți** este …:
    - o variabilă
    - un atribut
    - o regularitate socială

7. Identificați variabila dependentă și cea independentă din propozițiile de mai jos:
    - Rezultatele școlare ale elevului depind de veniturile părinților săi.
    - Bunăstarea subiectivă este influențată de numărul prietenilor.
    - Persoanele cu venituri mici tind să aibă mai mulți copii.
    - Numărul de schimbări de activitate al părinților duce la scăderea performanțelor școlare ale copiilor.
    - Copiii victimizatori tind să provină predominant din clasa de mijloc.
    - Bunăstarea subiectivă este influențată de starea de sănătate.
8. Identificați variabila dependentă din propozițiile de mai jos:
    - Indivizii delincvenți tind să provină predominant din clasa inferioară
    - Preferințele de consum alimentar depind în mare măsură de veniturile indivizilor
    - Nivelul salariilor influențează calitatea vieții
    - Nivelul de inteligență influențează formarea prejudecăților sociale
    - Venitul depinde de nivelul de educație
    - Scăderea locurilor de muncă determină creșterea șomajului
9. Identificați variabila independentă din propozițiile de mai jos:
    - Numărul de zile libere pe săptămână influențează productivitatea angajaților
    - Consumul de Internet diferă în funcție de vârsta individului
    - Rata abandonului școlar crește odată cu dezinteresul profesorilor
    - Dacă va scădea numărul de certuri în familie, va crește satisfacția în cuplu
10. Identificați variabila dependentă și independență în următoarele perechi de variabile:

1	Nivel de instrucție	Atitudine politică
2	Venit	Gen
3	Ocupație	Fericire
4	Satisfacție în muncă	Evaluarea conducerii
5	Nivel de instrucție	Salariu
6	Evaluarea de către student a cadrului didactic	Notele primite de la cadrul didactic

11. Se dă următorul enunț: **inegalitatea veniturilor corelează negativ cu bunăstarea subiectivă în orașe**. Identificați
    - variabila independentă: ....
    - variabila dependentă: ....
12. Între **deținerea unui laptop și rezultatele la învățătură ale studenților din anul I** există o corelație pozitivă. Discutați relația cauzală dintre cele două caracteristici.
13. Construiți câte un enunț în care variabila **profesionalism** să fie variabilă independentă și, ulterior, variabilă dependentă.
14. Construiți câte un enunț în care variabila **calitatea vieții** să fie variabilă independentă și, ulterior, variabilă dependentă.
15. Construiți câte un enunț în care variabila **nivel de fericire** să fie variabilă independentă și, ulterior, variabilă dependentă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale*. Editura Polirom, Iași (pp. 38-54)
2. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie* (p.10). Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012

RESURSE SUPLIMENTARE DE STUDIU:

1. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie*. Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012
2. Mărgineanu, I. (2000). *Proiectarea cercetării sociologice*. Editura Polirom, Iași.
3. Vlăsceanu, L. (2011). *Sociologie*. Editura Polirom, Iași. (Capitolul 2. Teorie și metodologie socio-logică, pp. 48-51).

TEMA III. ETAPELE CERCETĂRII ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE

STRUCTURA CAPITOLULUI & TERMENI-CHEIE

Etapele cercetării în științele sociale
Domeniu de cercetare
Tema de cercetare
Întrebare generală de cercetare
Întrebare specifică de cercetare
Paradigmă

Etapele cercetării în științele sociale

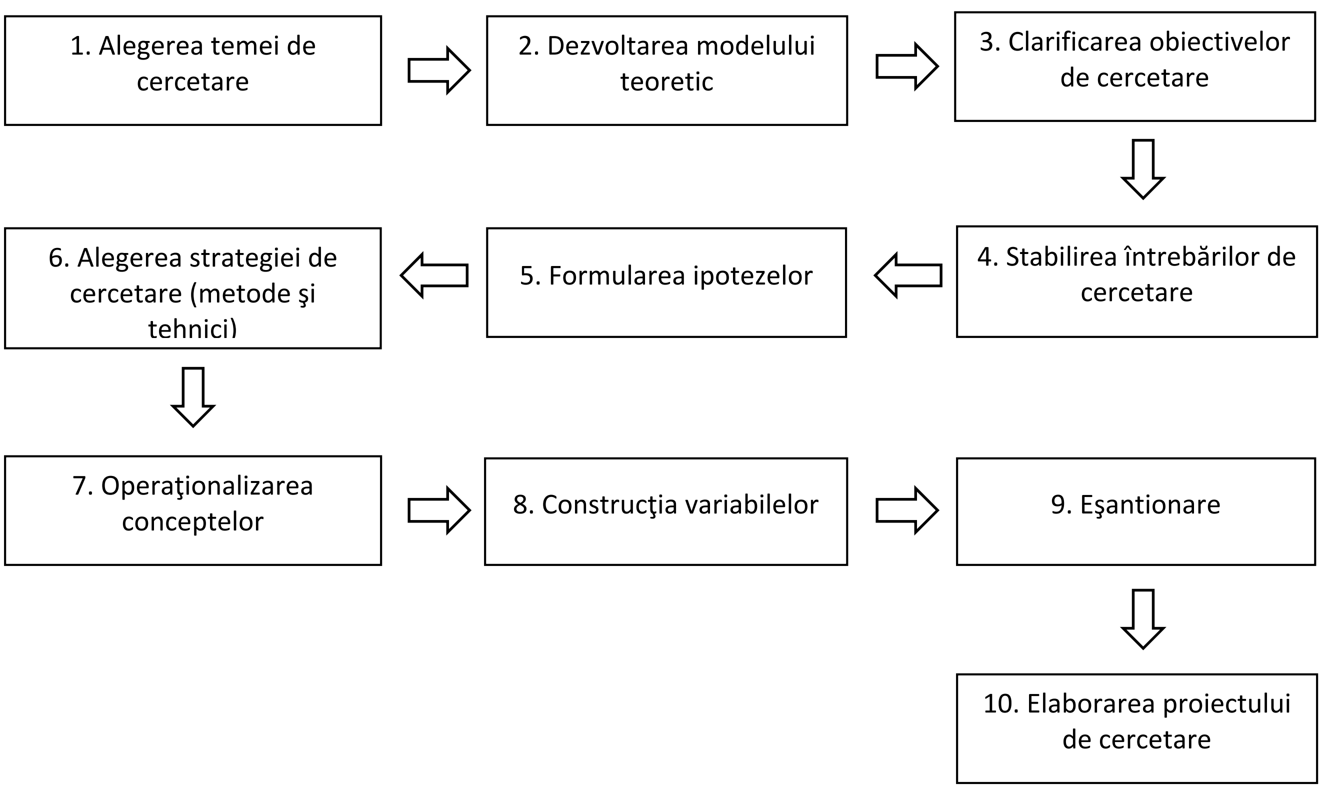

Fig. 3. Etapele cercetării în științele sociale (sursa: Babbie, 2010)

Obiective generale de cercetare

Exemple:

A. Identificarea efectelor divorțului părinților asupra membrilor familiei

B. Analiza calității vieții persoanelor cu dizabilități

⇩

Obiective specifice de cercetare

Exemple:

A. Identificarea efectelor divorțului părinților asupra copiilor
   - ✓ Identificarea efectelor sociale asupra copiilor
   - ✓ Identificarea efectelor economice asupra membrilor cuplului

B. Analiza calității vieții persoanelor cu dizabilități
   - ✓ Analiza condițiilor de locuire ale persoanelor cu dizabilități
   - ✓ Analiza angajării pe piața forței de muncă a persoanelor cu dizabilități

Strategie de cercetare de tip cantitativ

Exemple:

- ✓ Analiza profilurilor de Facebook pentru determinarea gradului de implicare civică a indivizilor
- ✓ Anchetă cu privire la identificarea intenției de vot la nivelul jud. Bihor

Strategie de cercetare de tip calitativ

Exemple:

- ✓ Realizarea unui focus grup pentru determinarea strategiei de promovare turistică a orașului Oradea
- ✓ Aplicarea de interviuri individuale pentru determinarea dorinței de dezvoltare personală

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Detaliați etapele cercetării verificaționiste în științele sociale.
2. Ce presupune dezvoltarea modelului teoretic în cadrul unei cercetări?
3. Precizați care sunt etapele anterioare etapei de formulare a ipotezelor.
4. Se dă tema de cercetare: **sărăcia în județul Bihor**. Elaborați pe baza temei un obiectiv de cercetare general și două obiective de cercetare specifice.
5. Se dă tema de cercetare: **utilizarea Internetului în rândul adolescenților**. Elaborați pe baza temei un obiectiv de cercetare general și două obiective de cercetare specifice.
6. Identificați diferențe între strategia de cercetare de tip cantitativ și cea de tip calitativ.
7. Dați un exemplu de temă de cercetare care ar putea fi abordată prin strategia de tip cantitativ.
8. Se dă tema de cercetare: **satisfacția cu munca a angajaților din sistemul privat**. Cum ar putea fi abordată tema de cercetare din punct de vedere cantitativ? Dar calitativ?
9. Nu este o metodă cantitativă...
   - Analiza de discurs
   - Ancheta
   - Experimentul
10. Este metodă cantitativă...
    - Analiza de conţinut
    - Interviul
    - Interviul de grup

Formularea proiectului de cercetare prin întrebări de cercetare

Putem distinge cinci niveluri de concepte şi întrebări, care diferă în grade de abstracţie, formând o ierarhie inductiv-deductivă. Primul nivel, cel al domeniului de cercetare, are gradul cel mai ridicat de abstracție, iar nivelul cinci – întrebări referitoare la colectarea datelor, prezintă gradul cel mai redus de abstracție (Punch, 2000):

1. Domeniul de cercetare
2. Tema de cercetare
3. Întrebări de cercetare generale
4. Întrebări de cercetare specifice
5. Întrebări referitoare la colectarea datelor

În cele ce urmează, aceste niveluri vor fi prezentate în ordinea descrescătoare a gradului de abstracție prin exemple concrete dar și exerciții specifice.

1. Domeniul de cercetare

Exemple:

- ✓ rezultate şcolare
- ✓ performanța angajaților
- ✓ sinuciderea la tineri

Metodologie și tehnici de cercetare	*Metodologie (conceptual și epistemologic)* *Metode/instrumente de cercetare* *Metode statistice* *Modele: matematice și altele* *Metode computerizate, mass-media și aplicații*
Sociologie: istorie și teorie	*De interes profesional (predarea sociologiei)* *Istoria și starea actuală a sociologiei* *Teorii, idei și sisteme* *Macrosociologie: analiza societăților ca întreg* *Sociologie comparativă și istorică*
Psihologie socială	*Interacțiune în cadrul grupurilor (mici) (procesele de grup, utilizarea spațiului, leadership, coaliții și lucrul în echipă)* *Personalitate și roluri sociale (trăsături individuale, de identitate socială, de ajustare, conformism, și devianță)* *Sociologii cognitive / interpretative, interacționism simbolic și etnometodologie* *Ciclu de viață și biografie*
Interacțiuni de grup	*Identitatea grupului social și a relațiilor între grupuri (grupuri în funcție de rasă și origine etnică, vârstă și orientare sexuală)* *Refugiați*
Cultură și structură socială	*Cultură (rudenie, forme de organizare socială, coeziune socială și integrare, reprezentări sociale)* *Antropologie socială*
Organizare complexă	*Locuri de muncă, organizarea muncii, spații de muncă și sindicate* *Sociologie militară* *Structură birocratică / sociologie organizațională* *Analiză de rețea socială* *Sociologia afacerilor și antreprenoriatului* *Asociații voluntare și filantropie*
Familie și socializare	*Sociologia copilului* *Adolescență și tineret* *Sociologia comportamentului sexual* *Sociologia familiei, căsătoriei și divorțului* *Socializare* *Controlul nașterii (avort, contracepție, fertilitate și sarcină)* *Sociologia morții*
Sociologia sănătății și medicală	*Psihiatrie socială (sănătate mentală)* *Sociologie medicală și a îngrijirii sănătății* *Uzul și abuzul de substanțe / abuz și comportamente compulsive (abuz de droguri, dependență, alcoolism, jocuri de noroc, tulburări de alimentație, etc.)*

Fig. 4. Exemple de domenii orientative de cercetare în *Sociologie* (sursa: Chipea & Bottyan, 2015)

Clasificarea resurselor umane	*Legislaţia privind conceptul, practicile şi tehnicile de clasificare a RU* *Aplicarea sistemului de salarizare* *Alcătuirea organigramelor (designul organizaţiilor)*
Compensarea activităţii resursei umane	*Salarii, premii, pachete salariale* *Alte forme de compensare*
Beneficiile angajaţilor	*Pensionare* *Asigurare de viaţă şi de sănătate* *Planuri de economii* *Compensare prejudicii angajaţi*
Recrutare şi plasament	*Politici, practici, proceduri, controale de gestionare a recrutării şi plasamentului resurselor umane* *Selecţia şi angajarea personalului* *Identificarea, atragerea şi menţinerea resurselor umane de calitate şi diversificate*
Dezvoltarea resurselor umane	*Programe strategice de dezvoltare a resurselor umane* *Dezvoltarea, administrarea şi evaluarea programelor de învăţare şi dezvoltare a resurselor umane* *Îmbunătăţirea competenţelor şi abilităţilor angajaţilor, dezvoltarea carierei*
Managementul performanţei/ Relaţiile cu angajaţii/ Relaţiile de munca	*Managementul performanţei* *Relaţiile cu angajaţii* *Relaţiile de muncă*
Sistemul informaţional de resurse umane	*Sisteme informaţionale (baze de date) de resurse umane în plan local* *Sisteme informaţionale (baze de date) de resurse umane în plan naţional, regional*
Politici de resurse umane	*Politici de resurse umane*

Fig. 5. Domenii orientative de cercetare în *Resurse Umane* (sursa: Ștefănescu & Bălțătescu, 2015)

Profesia de asistent social	*Certificare, licenţiere şi atestări* *Educaţie, supervizare şi formare profesională* *Aspecte etice şi legale* *Istoric* *Relaţii interpersonale* *Organizaţii/asociaţii şi agenţii* *Probleme de resurse umane*
Teorie și practică	*Administrare / Management* *Managementul de caz şi munca cu cazul* *Practici clinice / Psihoterapie* *Organizare comunitară / Dezvoltare comunitară* *Terapie familială şi de cuplu* *Grupul de lucru/ Terapia de grup* *Cercetare* *Teorii / cadre conceptuale*
Aria de servicii	*Adicţii* *Îmbătrânirea şi vârstnicii* *Copii şi familii / Bunăstarea copilului şi a familiei* *Justiţie penală şi violenţă* *Dizabilităţi/Retardare mintală* *Educaţie/Şcoli*
	Sănătate şi îngrijirea sănătăţii *Sănătatea mintală şi boli psihic e/ Psihopatologie* *Servicii ocupaţionale / industriale*
Probleme sociale	*Drepturile civile/ legale* *Economie /Bunăstare publică* *Ocuparea forţei de muncă* *Probleme internaţionale* *Probleme rural / urban* *Acţiune socială / Lobby* *Politica socială / Legislaţie* *Populaţii speciale*

Fig. 6. Domenii orientative de cercetare în *Asistență Socială* (sursa: Roman, Oșvat & Marc, 2015)

2. Tema de cercetare

Exemple:

- ✓ impactul statusului socio-economic asupra rezultatelor şcolare
- ✓ impactul motivației asupra performanței angajaților
- ✓ incidența sinuciderii la tineri

Tabel 2. Exemple de teme specifice cercetării în Resurse Umane și Asistență Socială

Teme specifice cercetării în Resurse Umane	Teme specifice cercetării în Asistență Socială
➢ Relația dintre motivație și performanță ➢ Relația dintre salarizare și performanță ➢ Factorii organizaționali care influențează evaluarea personalului ➢ Formarea coalițiilor în organizații ➢ Fluctuația personalului	➢ Calitatea serviciilor sociale ➢ Atitudini ale asistenţilor sociali ➢ Determianţi ai calităţii vieţii persoanelor cu dizabilităţi ➢ Efectele implementării programelor sociale

3. Întrebări de cercetare generale

Exemple:

- ✓ Care este relația dintre factorii economici și rezultatele școlare?
- ✓ Cum influențează motivația financiară performanța angajaților?
- ✓ Care este relaţia dintre factorii mediului familial şi incidenţa sinuciderii la tineri?

4. Întrebări de cercetare specifice

Exemple:

- ✓ Cum influențează venitul părinților rezultatele școlare ale copiilor?
- ✓ Diferă ratele de performanță între angajații care au primit premii de Crăciun/Paști și cei care nu au primit ?
- ✓ Care este relaţia dintre venitul familiei şi incidenţa sinuciderii la tineri?

Criteriul empiric. Relația dintre întrebări de cercetare şi date (Punch, 2000)

Criteriul empiric are la bază ideea conform căreia o întrebare de cercetare bine dezvoltată şi formulată indică tipurile de date care vor fi necesare pentru stabilirea corectă a răspunsului. Această abordare reprezintă și ideea din spatele butadei conform căreia „o întrebare bine formulată este o întrebare pe jumătate soluţionată".

Paradigma în științele sociale

Paradigma

Exemple:

- ✓ Paradigma analizei funcționale
- ✓ Paradigma marxistă
- ✓ Paradigma familiei nucleare (T. Parsons)

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Enunțați un domeniu de cercetare și o temă referitoare **la problemele relațiilor dintre angajați și conducere în organizații.**
2. Enunțați un domeniu de cercetare și o temă referitoare **la problemele formării profesionale.**
3. Se dă domeniul de cercetare: **violență școlară** și tema de cercetare: **relația dintre clasa socia-lă și violență**. Formulați o întrebare de cercetare generală și una specifică corespunzătoare acestei teme.
4. Se dă domeniul de cercetare: **sănătatea individului** și tema de cercetare: **factori care influen-țează sănătatea individului**. Formulați o întrebare de cercetare generală și una specifică corespunzătoare acestei teme.
5. Se dă domeniul de cercetare: **discriminarea romilor** și tema de cercetare: **relația dintre inteligență și prejudecată**. Formulați o întrebare de cercetare generală și una specifică corespunzătoare acestei teme.

6. Formulați o întrebare de cercetare specifică pentru întrebarea de cercetare generală:
   - Cum influențează atitudinile copilului rezultatele sale la învățătură?
   - Care este legătura dintre rezultatele școlare și succesul pe piața muncii?
7. Formulați o întrebare de cercetare specifică pentru întrebarea de cercetare generală:
   - Care este relația dintre motivația angajaților și performanța acestora?
   - Care este relaţia dintre factorii mediului familial şi abandonul școlar?
8. Enunțați un domeniu de cercetare și o temă referitoare la **relațiile dintre părinți și copii.**
9. Enunțați un domeniu de cercetare și o temă referitoare la **problemele relațiilor dintre bărbați și femei**.
10. Se dă întrebarea de cercetare specifică: **Care este relația dintre nivelul de instrucție al mamei unui elev de liceu și probabilitatea ca acesta să își dorească să urmeze facultatea?** Să se elaboreze o întrebare de cercetare generală corespunzătoare.
11. Se dă întrebarea de cercetare generală: **Care este relația dintre nivelul de educație și nivelul de trai?** Să se elaboreze o întrebare de cercetare specifică corespunzătoare.
12. Se dă domeniul de cercetare: **activități online** și tema de cercetare: **relația dintre clasa socială și activitățile online**. Dați 2 exemple de întrebare generală și specifică corespunzătoare.
13. Identificați 5 teme de cercetare în Resurse Umane, Asistență Socială sau Sociologie. Indicați care este domeniul aferent. Identificați o lucrare de cercetare pe fiecare temă. Pentru fiecare dintre cele 5 teme construiți o întrebare de cercetare generală și apoi una specifică corespunzătoare celei specifice.
14. Alegeţi întrebarea de cercetare specifică cea mai corectă pentru întrebarea generală: **Care este relaţia dintre bunăstarea individuală şi comportamentul de consum**?
   - Care este relaţia dintre veniturile lunare ale individului şi ponderea alimentelor în consum?
   - Care este relaţia dintre calitatea vieţii şi cheltuielile pentru petrecerea timpului liber ?
   - Care este relaţia dintre fericirea individuală şi atitudinile faţă de societatea de consum?

15. Alegeţi întrebarea de cercetare specifică cea mai corectă pentru întrebarea generală: **Cum influenţează statusul social atitudinile morale ale persoanelor**?
    - o Care este relaţia dintre venituri şi comportamentul sexual la nivelul persoanelor?
    - o Care este relaţia dintre numărul de prieteni şi atitudinea faţă de adulter la nivelul persoanelor?
    - o Care este relaţia dintre nivelul de instrucţie al persoanei şi atitudinea faţă de adulter?
16. O paradigmă poate fi testată empiric? Argumentați.
17. Formulați cel puțin o definiție a paradigmei.
18. Care este diferența dintre teorie și paradigmă?
19. Dați două exemple de lucrări sociologice cu valoare paradigmatică.
20. Dați exemple de paradigme din domeniul științelor sociale.
21. Analizați comparativ 2 paradigme la alegere.
22. Ce înțelegem din definiția paradigmei ca „set de propoziții nechestionabile ale științei"?
23. Documentați-vă și apoi prezentați **paradigma apariției capitalismului** conform lui M. Weber.

LECTURI SUPLIMENTARE

1. **Dinamica științei la Th. Kuhn** (Hatos, A. (2012). Curs de metodologie (p. 15). Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012)
2. **Paradigme – Egkert și Hill** (Hatos, A. (2012). Curs de metodologie (p. 18). Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012)
3. **Note către o teorie a ideologiei** (Hatos, A. (2012). Curs de metodologie (pp. 30-32). Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012)
4. **Structura normativă a științei – R.K.Merton** (Hatos, A. (2012). Curs de metodologie (pp. 33-34). Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012)

BIBLIOGRAFIE:

1. Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale*. Editura Polirom, Iași (pp. 66-67; pp. 164-171)
2. Chipea, F. & Bottyan, Z. (2015). 1. Programul SOCIOLOGIE (nivel licență). În A. Hatos (coord.) *Ghid orientativ sociologie și asistență socială pe piața muncii*, Presa Universitară Clujeană; Editura Universității din Oradea (2014), Cluj-Napoca; Oradea (2014), pp. 13-33, http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/1862.pdf
3. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie* (pp. 11-20; pp. 35-38). Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012
4. Roman, A., Oșvat, C & Marc, C. (2015). 2. Programele de ASISTENȚĂ SOCIALĂ (nivel licență). În A. Hatos (coord.) *Ghid orientativ sociologie și asistență socială pe piața muncii*, Presa Universitară Clujeană; Editura Universității din Oradea (2014), Cluj-Napoca; Oradea (2014), pp. 35-54, http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/1862.pdf
5. Punch, K. (2000). *Developing Effective Research Proposals*. SAGE Publications, London.
6. Ștefănescu, F. & Bălțătescu, S. (2015). 3. Programul GESTIUNEA RESURSELOR UMANE (nivel master). În A. Hatos (coord.) *Ghid orientativ sociologie și asistență socială pe piața muncii*, Presa Universitară Clujeană; Editura Universității din Oradea (2014), Cluj-Napoca; Oradea (2014), pp. 55-73, http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/1862.pdf

RESURSE SUPLIMENTARE DE STUDIU:

1. Durkheim, E. (2002). *Regulile metodei sociologice*. Editura Polirom, Iași.
2. Flick, U. (2011). *Introducing research methodology*. SAGE Publication (pp. 18-29; pp. 47-54).
3. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie*. Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012
4. Mărgineanu, I. (2000). *Proiectarea cercetării sociologice*, Editura Polirom, Iași (pp. 101-103)
5. Punch, K. (2000). *Developing effective research proposals*. Sage.

TEMA IV. ELEMENTE DE DESIGN ALE CERCETĂRII ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE

STRUCTURA CAPITOLULUI & TERMENI-CHEIE

Tipuri de cercetări după obiective
- Cercetări explorative
- Cercetări descriptive
- Cercetări explicative

Cauzalitate nomotetică
- Cauza necesară și cauză suficientă
- Inferențe cauzale ilogice

Unitate de analiză, unitate de observație
- Eroarea ecologică
- Reducționismul

Dimensiunea temporală a cercetării
- Studii transversale
- Studii longitudinale (de tendință, de co-hortă, de tip panel)

Tipuri de cercetări după obiective

a. **Cercetarea explorativă**

Exemple:

- ✓ explorarea efectelor utilizării instrumentelor digitale de educaţie asupra rezultatelor şcolare
- ✓ explorarea motivelor care stau la baza generării unui protest spontan a muncitorilor dintr-o fabrică

b. **Cercetarea descriptivă**

Exemple:

- ✓ recensăminte
- ✓ prezentarea profilului socio-demografic al locuitorilor din suburbii
- ✓ analiză asupra conținutului reclamelor la produsele alimentare

c. **Cercetarea explicativă**

Exemple:

- ✓ identificarea factorilor explicativi ai abandonului şcolar
- ✓ identificarea variabilelor explicative cu privire la diferențele de management în organizații

---

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. În comparaţie cu cercetările explorative, cercetările descriptive sunt:
   - o mai riguroase
   - o generalizabile
   - o mai complicate
2. Imaginați o temă de cercetare explorativă în domeniul Sociologiei, Resurselor Umane sau al Asistenței Sociale. Argumentați caracterul explorativ al temei.
3. Imaginați o temă de cercetare explicativă în domeniul Sociologiei, Resurselor Umane sau al Asistenței Sociale. Argumentați caracterul explicativ al temei.
4. Imaginați o temă de cercetare descriptivă în domeniul Sociologiei, Resurselor Umane sau al Asistenței Sociale. Argumentați caracterul descriptiv al temei.
5. Prezentați, prin comparație, specificul cercetărilor de tip descriptiv și al celor de tip explicativ.
6. În funcție de obiectiv, **prezentarea profilului socio-demografic al studenților înscriși în anul I la Facultatea de Științe Socio-Umane** reprezintă o cercetare de tip …………….
7. Identificați ce tip de cercetări sunt următoarele în funcție de obiectivul acestora:
   - o Au fost detaliate planurile de viitor ale studenților
   - o Înțelegerea cauzelor care au dus la căderea regimului comunist din România
   - o Implicații ale utilizării noilor tehnologii în asistarea copiilor cu autism
   - o Analiza factorilor care determină gradul de dezvoltare economică a societăților
   - o Experiența a 20 de foști deținuți în lagărele naziste
   - o Profilul socio-economic al regiunilor de dezvoltare din România

Cauzalitate nomotetică

Criterii ale cauzalității nomotetice:

a. **Cauzalitatea inversă** (efectul este pus înaintea cauzei)

Exemple:

- ✓ vântul este provocat de turbinele eoliene (în mod normal, vântul determină mișcarea turbinelor eoliene)
- ✓ atitudinea față de religie determină genul unei persoane (în mod logic, genul este cel care poate influența atitudinea pe care o persoană o are față de religie)
- ✓ accesul la serviciile medicale determină venitul (în mod logic, venitul asigură accesul la servicii medicale)

b. **Variabilele trebuie să fie corelate**

Exemple:

- ✓ disponibilitatea locurilor de muncă influențează creșterea sau scăderea ratei șomajului
- ✓ nivelul de educație influențează nivelul venitului
- ✓ genul determină modalitatea de comunicare socială

c. **Existența unei relații false între variabile (ignorarea celei de-a treia variabile)**

Exemple:

- ✓ relația dintre variabilele NUMĂR DE CENTRE COMERCIALE și PERSOANE CU STUDII SUPERIOARE este explicată prin existența celei de-a treia variabile: MEDIUL DE REZIDENȚĂ URBAN
- ✓ relația dintre variabilele NUMĂR DE KM PARCURȘI ÎN VIAȚĂ și NUMĂR DE NEPOȚI este explicată prin a treia variabilă: VÂRSTA

Cauza necesară

Exemple:

- ✓ este necesar să fi promovat examenul de Bacalaureat pentru a fi student
- ✓ este necesar să ai buletin pentru a vota

Cauza suficientă

Exemple:

- ✓ este suficient să te îmbolnăvești pentru a nu putea să mergi la serviciu
- ✓ este suficient să furi pentru a fi arestat

Explicaţia ideografică

Exemple:

- ✓ identificarea tuturor motivelor unei persoane care se opune recunoașterii legale a relațiilor homosexuale
- ✓ analiza cauzelor care au generat creșterea productivității unei fabrici

Explicaţia nomotetică

Exemple:

- ✓ femeile sunt mai credincioase decât bărbaţii, prin urmare genul ar fi un factor explicativ al religiozităţii, dar nu singurul
- ✓ lipsa controlului parental determină creșterea absenteismului școlar, dar nu este singurul factor

Unitatea de analiză. Unitatea de observație

Unitatea de analiză

Exemple:

- ✓ Într-o cercetare privind popularitatea profesorilor în şcoli, unitatea de analiză este reprezentată de *profesori*
- ✓ Într-o cercetare privind satisfacția maritală a cuplurilor căsătorite, unitatea de analiză este reprezentată de *cuplurile căsătorite*
- ✓ Într-o cercetare privind compararea diferitelor tehnici de comunicare, unitatea de analiză este reprezentată de *tehnicile de comunicare*

Unitatea de observație

Exemple:

- ✓ Într-o cercetare privind popularitatea profesorilor în şcoli, unităţile de observaţie sunt elevii
- ✓ Într-o cercetare privind satisfacția maritală a cuplurilor căsătorite, unitatea de observație este reprezentată de *partenerii* cuplurilor căsătorite
- ✓ Într-o cercetare privind compararea diferitelor tehnici de comunicare, unitatea de observație este reprezentată tot de *tehnicile de comunicare*

Eroarea ecologică

Exemple:

- ✓ chiar dacă rata consumului de alcool este mai ridicată în țările de religie ortodoxă decât în cele catolice, nu putem afirma cu siguranță că cei care consumă mai mult alcool sunt ortodocși
- ✓ chiar dacă numărul voturilor pentru păstrarea familiei tradiționale este mai ridicat în localitățile cu un număr mai mare de vârstnici, nu putem afirma cu siguranță că vârsta influențează această atitudine, deoarece poate fi și un număr ridicat de tineri din acele localități predominant vârstnice care au votat astfel

Reducționismul

Exemple:

- ✓ nu putem explica rata ridicată a abandonului şcolar doar printr-un singur factor: venitul familiei
- ✓ nu putem explica succesul pe piață al unui produs doar prin numărul campaniilor de marketing realizate

---

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Identificați o cauză necesară pentru următoarele fenomene. Explicați relația.
   - A fi femeie
   - Succes la examenul pentru permisul auto
   - Deținerea permisului auto
2. Identificați o cauză necesară pentru următoarele fenomene. Explicați relația.
   - Număr de Like-uri pe Facebook
   - A ști să citești
   - A câștiga la LOTO
3. Identificați o cauză suficientă pentru următoarele fenomene. Explicați relația.
   - Moarte
   - Eșec la examenul pentru permisul auto
   - A fi victima unui accident
4. Identificați o cauză suficientă pentru următoarele fenomene. Explicați relația.
   - Eșec la examenul de Metodologie
   - A fi dat afară de la cursuri
   - A divorța
5. Dați un exemplu de corelație falsă între două variabile.

6. Care dintre criteriile de stabilire a cauzalităţii nu este îndeplinită în următoarea propoziție? **Gradul de implicare civică determină veniturile unui individ**.
7. **Un studiu arată o corelație puternică între numărul de conexiuni la internet și numărul de persoane internate în aziluri psihiatrice**. Ce putem spune despre relația dintre variabile?
8. **Statisticile arată că numărul de pompieri într-o intervenție și distrugerile unui incendiu sunt pozitiv corelate**. Care este relația dintre cele două variabile?
9. **Statisticile arată că între numărul victimelor degerăturilor și al accidentelor de ski este o corelație pozitivă**. Care este relația dintre cele două variabile?
10. **Statisticile arată o corelație puternică între numărul de hipermarket-uri și numărul de persoane care lucrează în administrația publică**. Care este relația dintre cele două variabile?
11. **În localitățile urbane din România s-a constatat o corelație puternică între cantitățile de înghețată comercializate stradal și numărul de infracțiuni produse cu violență**. Ce putem spune despre relația dintre cele două variabile?
12. **Catolicii sunt mai religioși decât musulmanii deoarece gradul de frecventare al bisericii este mai ridicat în comunitatea catolică decât în cea musulmană**. Ce putem spune despre relația dintre cele două variabile?
13. **Succesul unei echipe de basket se măsoară prin abilitățile de joc ale jucătorilor**. Ce putem spune despre relația dintre cele două variabile?
14. **Venitul mediu în orașul X este de 3000 de lei/lună în timp ce în orașul Y este de 1500 de lei/lună.** Putem spune că oamenii din orașul X trăiesc mai bine decât cei din orașul Y?
15. **Între deținerea unui smartphone și rezultatele la învățătură ale studenților din anul I există o corelație pozitivă**. Discutați relația cauzală dintre cele două caracteristici.
16. **„Ghioceii produc înflorirea pomilor primăvara”** este o propoziţie adevărată? Dacă nu, care condiţie de stabilire a cauzalităţii nu este îndeplinită?
17. **În România proporția deținătorilor de carduri bancare este mai mare printre votanții dreptei decât printre votanții stângii**. Care este relația dintre cele două variabile?
18. **Un individ deține un număr mare de mașini**. Putem afirma că este bogat?
19. **Să fii satisfăcut cu viața ta înseamnă să fii satisfăcut cu profesia pe care o ai**. Comentați corectitudinea afirmației din punct de vedere metodologic.

20. **Un studiu recent arată că proporția absolvenților universităților din cea de-a treia categorie valorică (cele mai slabe) printre parlamentari este mult mai mare decât în restul populației cu studii superioare**. Cum explicați?

21. **Eroarea ecologică** desemnează:
    - o generalizarea rezultatelor obţinute pe eşantioane nereprezentative
    - o inferenţe despre unităţi sociale pe baza unor măsurări la niveluri de agregare superioare
    - o când rezultatele experimentale nu pot fi generalizate la situaţii de viaţă reală

22. Care este unitatea de analiză într-un studiu care răspunde la întrebarea de cercetare: **Care este impactul variaţiei veniturilor asupra structurii familiei**?
    - o Familia
    - o Veniturile
    - o Membrii familiei

23. Care este unitatea de analiză într-un studiu care răspunde la întrebarea de cercetare: **Cum variază satisfacţia subiectivă în funcţie de mărimea localităţii**?
    - o Localitatea
    - o Satisfacția subiectivă
    - o Indivizii

24. Care este unitatea de analiză într-un studiu care răspunde la întrebarea de cercetare: **Care este impactul mobilităţii geografice asupra coeziunii familiei**?
    - o Familia
    - o Membrii familiei
    - o Indicatorul coeziunii

25. Se dă următorul enunț: **inegalitatea veniturilor corelează negativ cu bunăstarea subiectivă în orașe**. Identificați:
    - o unitatea de analiză: ....
    - o unitatea de observație: ....

26. Care sunt **unitățile de analiză** și **unitățile de observație** pentru temele de cercetare?

	Tema de cercetare	Unitatea de analiză	Unitatea de înregistrare/observație
1	loialitatea consumatorilor brandurilor de Bere		
2	cele mai cunoscute firme Bihorene		
3	gradul de acceptare a șefilor de echipă dintr-o fabrică		
4	popularitatea partidelor politice din România		

27. Care sunt **unitățile de analiză** și **unitățile de observație** pentru temele de cercetare?

	Tema de cercetare	Unitatea de analiză	Unitatea de înregistrare/observație
1	coeziunea grupurilor de dans din Oradea		
2	opțiunile culinare ale studenților din Oradea		
3	popularitatea profesorilor de la Facultatea de Științe Socio-Umane		
4	gradul de urbanizare al localităților din România		

28. Care sunt **unitățile de analiză** și **unitățile de observație** pentru temele de cercetare?

	Tema de cercetare	Unitatea de analiză	Unitatea de înregistrare/observație
1	opțiunile politice ale femeilor din Oradea		
2	coeziunea socială din comunitățile rome		
3	numărul căsătoriilor în anul 2017		
4	dotarea unităților militare din România		

29. Care sunt **unitățile de analiză** și **unitățile de observație** pentru temele de cercetare?

	Tema de cercetare	**Unitatea de analiză**	**Unitatea de înregistrare/observație**
1	calitatea vieții persoanelor cu dizabilități		
2	caracteristicile subculturilor urbane		
3	popularitatea politicienilor în rândul votanților		
4	alimentația adolescenților din România		
5.	coeziunea colectivelor de salariați		

30. Care sunt **unitățile de analiză** și **unitățile de observație** pentru temele de cercetare?

	Tema de cercetare	**Unitatea de analiză**	**Unitatea de înregistrare/observație**
1	lungimea email-urilor		
2	modalități de interacțiune între diferite tipuri de bande		
3	satisfacția maritală a cuplurilor		
4	articolele din presa politică din ultimii 10 ani		
5.	modalități de acțiune ale grupurilor infracționale		

31. Care este **unitatea de analiză** pentru următoarele teme de cercetare?

	Tema de cercetare	**Unitatea de analiză**
1	Relația dintre profitabilitatea firmelor și mărimea acestora	
2	Relația dintre satisfacția în muncă a angajaților și mărimea firmei	
3	Cum variază riscul de divorț în funcție de veniturile familiei	
4	Variația incidenței alcoolismului pe județe.	
5.	Cum influențează nivelul de instrucție opțiunile politice ale alegătorilor	
6.	Cum influențează ciclurile economice orientarea politică a ziarelor	

32. Care este **unitatea de analiză** pentru următoarele teme de cercetare?

	Tema de cercetare	Unitatea de analiză
1	Cum influențează vârsta riscul de a fi implicat în accidente rutiere	
2	Care sunt factorii care explică succesul organizațiilor non-guvernamentale în accesarea de finanțări	
3	Cum influențează numărul fotografiilor vânzările de ziare	
4	Relația dintre mărimea orașelor și poluarea aerului din acestea	
5.	Cum influențează ponderea vârstnicilor rezultatele alegerilor pe localități	
6.	Relația dintre ponderea dialogurilor și popularitatea romanelor	

Dimensiunea temporală a cercetării: studii transversale vs. studii longitudinale

Studiile transversale

Exemple:

- ✓ sondaj de opinie cu privire la introducerea unei noi taxe la nivel local
- ✓ studiu privind satisfacția participanților la un workshop

Studiile longitudinale:

a. ***studiile de tendinţă***

Exemple:

- ✓ sondajele de opinie derulate în campania electorală din 2014 privind opţiunea votanților pentru candidaţii la preşedinţie
- ✓ anchetă privind schimbările în structura demografică a populaţiei României în ultimii 20 de ani

b. ***studiile de cohortă***

Exemple:

- ✓ atitudinea faţă de avort a indivizilor născuţi în perioada 1980 - 1990
- ✓ modificarea opțiunilor culinare ale celor născuți după Revoluția din 1989

c. ***studiile panel***

Exemple:

- ✓ dezvoltarea profesională a studenților din promoția 2017-2020 de la Sociologie pe o perioadă de 10 ani de la terminarea facultății
- ✓ schimbări în performanța profesională a managerilor din cadrul companiei X pe o perioadă de 10 ani

---

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Care este diferența între studii longitudinale și studii transversale?
2. Dați 3 exemple de studii longitudinale.
3. Care este diferența dintre studiile longitudinale de tendință și studiile longitudinale panel?
4. Ce fel de cercetare vom folosi dacă vrem să analizăm **modul în care se dezvoltă aptitudinile de comunicare la copii în ciclul școlar primar**?
5. Care este diferența dintre studiile longitudinale de cohortă și cele panel?
6. Dați exemplu de studiu longitudinal de tip panel.
7. Identificați tipul de studiu în funcție de strategia de cercetare:
   - Analiza comportamentului electoral al românilor la alegerile prezidențiale din 2014
   - Traseul profesional al studenților de la RU 1, promoția 2017-2020, pe o perioadă de 20 de ani

- Atitudinea față de căsătoriile homosexuale a bărbaților, cu studii superioare, născuți între 1980 – 1990
- Analiza satisfacției spectatorilor unui concert

LECTURI SUPLIMENTARE

1. Chelcea, S. (2007). **Metodologia cercetării sociologice. Metoda cantitative și calitative**, ediția a 3-a **(pp. 187-190).** Editura Economică, București.
2. Chelcea, S. (2007). **Metodologia cercetării sociologice. Metoda cantitative și calitative**, ediția a 3-a **(pp. 191-193).** Editura Economică, București.

BIBLIOGRAFIE:

1. Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale.* Editura Polirom, Iași (pp. 135-165)
2. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie* (pp. 4-9). Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012

RESURSE SUPLIMENTARE DE STUDIU:

1. Chelcea, S. (2007). *Metodologia cercetării sociologice. Metoda cantitative și calitative*, ediția a 3-a. Editura Economică, București.
2. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie*. Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012
3. Mărgineanu, I. (2000). *Proiectarea cercetării sociologice*. Editura Polirom, Iași.

TEMA V. IPOTEZA

STRUCTURA CAPITOLULUI & TERMENI-CHEIE	
Ipoteza teoretică	Ipoteza operațională (empirică)

Ipoteza teoretică

Exemple:

- ✓ Cu cât economia unui oraş este mai dinamică, cu atât ritmul vieţii din acest oraş este mai rapid
- ✓ Oamenii bogați sunt mai sănătoși
- ✓ Scăderea nivelului de bunăstare individuală influențează relațiile personale
- ✓ Culturile individualiste sunt mai rapide decât cele care subliniază colectivismul

Ipoteza operațională (empirică)

Exemplu 1:

ipoteza teoretică: Cu cât economia unui oraş este mai dinamică, cu atât ritmul vieţii din acest oraş este mai rapid.

⇩

ipoteza operațională: Cu cât PIB/locuitor dintr-un oraş este mai mare, cu atât este mai mare viteza medie de deplasare a pietonilor în centrul oraşului măsurată la o anumită oră.

Exemplu 2:

ipoteza teoretică: Oamenii bogați sunt mai sănătoși

⇩

ipoteza operațională: Cu cât veniturile unui individ sunt mai mari, cu atât suma cheltuită pe tratamente medicale este mai mare.

Exemplu 3:

ipoteza teoretică: Scăderea nivelului de bunăstare individuală influențează relațiile personale

⇩

ipoteza operațională: Cu cât suprafața utilă a locuinței este mai mică, cu atât frecvența certurilor cu partenerul de viață este mai ridicată.

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Care este diferenţa dintre ipotezele teoretice şi cele empirice?
    - ipotezele empirice sunt bazate pe observaţii în primul rând
    - ipotezele teoretice nu sunt falsificabile
    - ipotezele teoretice nu sunt direct testabile empiric, spre deosebire de cele empirice
2. Legătura dintre ipotezele teoretice şi cele empirice este...
    - ipotezele teoretice sunt etapa premergătoare formulării ipotezelor empirice
    - ipotezele empirice şi cele de lucru sunt acelaşi lucru
    - ipotezele de lucru sunt mai degrabă bănuieli, presupoziţii în timp ce ipotezele empirice sunt formulate în termenii teoriei
3. Care este diferența între o ipoteză și o presupunere?
4. Formulați o ipoteză pentru a explica faptul că **studenții de la Asistență Socială apreciază mult mai puțin cursul de Metodologia Cercetării Sociologice decât studenții de la Sociologie**. Ce fel de ipoteză este? Argumentați.

5. Formulați o ipoteză teoretică referitoare la **eșecul școlar la copiii romi**.
6. Formulați trei ipoteze teoretice referitoare la **performanțele în muncă ale asistenților sociali.**
7. Se dă ipoteza teoretică: **aspirațiile sociale ale studenților corelează pozitiv cu rezultatele lor școlare**. Construiți cel puțin 2 ipoteze operaționale corespunzătoare.
8. Se dă următoarea ipoteză teoretică: **Alăptarea sugarului are efecte benefice asupra dezvoltării sale intelectuale**. Formulați ipoteza operațională corespunzătoare.
9. Se dă următoarea ipoteză teoretică: **Cerșetoria este întreținută de comportamentele caritabile ale oamenilor**. Formulați ipoteza operațională corespunzătoare.
10. Se dă următoarea ipoteză teoretică: **Rezultatele școlare sunt influențate pozitiv de aspirațiile școlare ale elevului**. Formulați ipoteza operațională corespunzătoare.
11. Se dă următoarea ipoteză teoretică: **Prostituția este determinată de legislația specifică**. Formulați ipoteza operațională corespunzătoare.
12. Se dă următoarea ipoteză teoretică: **Sănătatea angajaților influențează performanțele la locul de muncă**. Formulați ipoteza operațională corespunzătoare.
13. Formulați 2 ipoteze operaționale astfel încât variabila **număr de cărți citite** să fie, într-un caz variabilă dependentă, iar în celălalt caz variabilă independentă.
14. Formulați 2 ipoteze astfel încât variabila **grad de implicare civică** să fie, într-un caz variabilă dependentă, iar în celălalt caz variabilă independentă. Ce fel de ipoteze ați construit?
15. Se dă enunțul: **Religiozitatea tinerilor este mai slabă decât cea a vârstnicilor**. Ce fel de ipoteză este?
16. Formulați cât mai multe ipoteze teoretice cu privire la **succesul profesional**.
17. Formulați cât mai multe ipoteze operaționale cu privire la **consum cultural**.
18. Care dintre următoarele ipoteze nu este o ipoteză teoretică?
    - Delincvența juvenilă depinde de aspirațiile educaționale
    - Nivelul de inteligență determină frecvența participării la concerte simfonice
    - Coeziunea socială a grupurilor influențează gradul de naționalism
    - Fericirea înseamnă libertate

19. Identificați care dintre următoarele sunt ipoteze teoretice și care sunt ipoteze empirice:
    - Oamenii bogați sunt mai fericiți
    - Frecvența cu care oamenii merg la biserică depinde de vârsta acestora
    - Copiii din România sunt mai fericiți decât copiii din Spania
    - Cu cât salariul este mai mare, cu atât va crește numărul de ore suplimentare lucrate
    - Numărul prietenilor de pe Facebook este invers proporțional cu numărul prietenilor offline
20. Identificați care dintre următoarele sunt ipoteze teoretice și care sunt ipoteze empirice:
    - Celibatarii sunt mai puțin religioși decât persoanele căsătorite
    - Cu cât vor fi mai multe zile libere într-un an, cu atât frecvența concediilor va crește
    - Copiii din România sunt mai fericiți decât copiii din Spania
    - Cu cât ești mai deștept, cu atât vei fi mai bine integrat social
    - Performanța în muncă crește odată cu accesul la trening-uri de specialitate
21. Formulați câte o ipoteză teoretică corespunzătoare pentru fiecare dintre următoarele ipoteze empirice:
    - Cu cât nivelul IQ al unui individ este mai ridicat cu atât numărul pieselor de teatru vizionate crește
    - Numărul mașinilor deținute este influențat de venitul individului
22. Care dintre variantele de mai jos constituie ipoteza empirică cea mai potrivită pentru ipoteza teoretică: „Participarea politică este stimulată de statusul socio-economic”?
    - Cu cât nivelul de instrucţie al persoanei este mai înalt probabilitatea de a participa la vot este mai mare.
    - Cei cu funcţii de conducere se înscriu în partide politice
    - Opţiunea politică este corelată cu veniturile persoanei.
23. Care dintre variantele de mai jos constituie ipoteza empirică cea mai potrivită pentru ipoteza teoretică: „Practicile religioase influenţează comportamentul sexual”?
    - Există diferenţe între religii în ceea ce priveşte concepţiile despre practicile sexuale
    - Între participarea la activităţi religioase şi vârsta de debut a vieţii sexuale este o corelaţie negativă
    - Oamenii religioşi au o atitudine negativă faţă de sexualitate

24. Se dă enunțul: **Nivelul de inteligență influențează notele obținute**. Enunțul este:
    - o ipoteză teoretică
    - o variabilă
    - o ipoteză operațională
    - unitate de analiză
25. Se dă enunțul: **Eficiența managerială depinde de aspirațiile profesionale**. Enunțul este:
    - o ipoteză teoretică
    - o variabilă
    - o ipoteză operațională
    - unitate de analiză
26. Descrieți o cercetare în care verificați ipoteza teoretică: **Cu cât un student este mai bine integrat în colectivul său cu atât performanțele sale școlare sunt mai bune**.

BIBLIOGRAFIE:

1. Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale*. Editura Polirom, Iași (pp. 80-85)
2. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie* (pp. 39-41). Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012

RESURSE SUPLIMENTARE DE STUDIU:

1. Chelcea, S. (2007). *Metodologia cercetării sociologice. Metoda cantitative și calitative*, ediția a 3-a (pp. 104-114). Editura Economică, București.
2. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie*. Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012
3. Mărgineanu, I. (2000). *Proiectarea cercetării sociologice*. Editura Polirom, Iași.

TEMA VI. CONSTRUCȚIA VARIABILELOR. MĂSURAREA

STRUCTURA CAPITOLULUI & TERMENI-CHEIE	
Conceptualizare și operaționalizare	Precizie
Conceptualizare	Fidelitate
Operaționalizare	Validitate aparentă
Dimensiune / Subdimensiune	Validitate de conținut
Indicatori	Validitate predictivă/de criteriu
Calitatea măsurătorilor	Validitate de construct

Conceptualizarea și operaționalizarea

- **noţiuni direct observabile**

Exemple:

- ✓ forma unui obiect
- ✓ încercuirea unei variante de răspuns din chestionar (Babbie, 2010, p. 183)

- **noţiuni indirect observabile**

Exemple:

- ✓ cercul din jurul variantei „feminin” dintr-un chestionar ne determină să observăm indirect genul respondentului (Babbie, 2010, p. 183)
- ✓ conținutul unui raport de cercetare

- **constructe**

Exemple:

- ✓ sărăcie
- ✓ stereotip
- ✓ altruism
- ✓ libertate

Conceptualizarea

Exemple:

- ✓ conceptul de **status socio-economic** este o combinaţie între venitul şi nivelul de instrucţie al unui individ
- ✓ conceptul de **calitatea vieții** se referă atât la condițiile de viață, cât și la modul în care o persoană își evaluează propria viață (Zamfir & Vlăsceanu, 1998, p. 79)

Operaţionalizarea unui concept presupune identificarea de:

a. **dimensiuni**

b. **subdimensiuni**

c. **indicatori**

Exemplu operaționalizare (Babbie, 2010):

GRADUL DE RELIGIOZITATE AL UNUI INDIVID (= **concept**)

D1. Ritualică ⇩ I1. frecvența participării la slujbe religioase (= **indicatori**)

D2. Organizațională ⇩ I1. număr de organizații religioase din care individul face parte

D3. Intelectuală (= **dimensiuni**) ⇩ I1. frecvența lecturării cărților religioase

Exemplu operaționalizare:

MOTIVAȚIA LA LOCUL DE MUNCĂ (= **concept**)

D1. Financiară ⇩ I1. salariu primit (= **indicatori**); I2. bonusuri primite

D3. Non-financiară (= **dimensiuni**) ⇩ I1. zile de concediu (= **indicatori**); I2. frecvența certurilor cu șeful

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Ce semnifică etapa de conceptualizare?
2. Ce înseamnă etapa de operaționalizare?
3. Care dintre propoziţiile de mai jos nu corespund înţelesului conceptului de **operaţionalizare**?
   - analiza operaţională a unităţilor de analiză
   - elaborarea procedurilor de măsurare a conceptelor
   - construcţia variabilelor
4. Care dintre conceptele de mai jos au cel mai înalt grad de abstracţiune?
   - viteza de deplasare
   - fericirea
   - nivelul de instrucţie
5. Care dintre conceptele de mai jos desemnează lucrurile cel mai uşor observabile în mod direct?
   - religiozitatea
   - atitudini religioase
   - participarea la activităţile religioase
6. Care dintre conceptele de mai jos desemnează lucruri direct observabile?
   - satisfacţia subiectivă a locatarilor unui bloc
   - relaţiile de proprietate ale locatarilor cu apartamentele
   - numărul de etaje ale blocului
7. Care dintre conceptele de mai jos desemnează lucruri indirect observabile?
   - poziţia elevilor în bănci
   - coeziunea clasei de elevi
   - poziţia elevilor în ierarhia de prestigiu din clasă
8. Identificați câteva dimensiuni și subdimensiuni ale conceptului **tip de handicap**.
9. Identificați câteva dimensiuni ale conceptului **sănătatea individului**.
10. Identificați dimensiuni și indicatori ai conceptului de **sociabil**.
11. Identificați dimensiuni și indicatori pentru conceptul de **rezultat școlar al studenților**.

12. Identificați indicatori ai conceptului de **precocitate intelectuală la copil**.
13. Identificați indicatori ai conceptului de **victimă a traficului de pe persoane**.
14. Identificați indicatori ai conceptului de **dependent de droguri**.
15. Identificați indicatori ai conceptului de **fericire în familie**.
16. Identificați indicatori ai conceptului de **bunăstare subiectivă.**
17. Identificați indicatori ai conceptului de **prejudecată față de romi**.
18. Care dintre conceptele de mai jos desemnează cel mai bun indicator posibil al **bunăstării materiale**?
    - satisfacţia cu nivelul de trai
    - consumul alimentar în calorii/lună
    - statusul ocupaţional
19. Care dintre conceptele de mai jos desemnează cel mai bun indicator al **devianţei şcolare a unui elev**?
    - atitudinea faţă de şcoală
    - nota la învăţătură
    - nota la purtare
20. Operaționalizați conceptul de **mod de petrecere a timpului liber la adolescenți**.
21. Operaționalizați conceptul de **fericire**.
22. Operaționalizați conceptul de **discriminare socială**.
23. Operaționalizați conceptul de **violență domestică**.
24. Operaționalizați conceptul de **satisfacție cu școala**.
25. Operaționalizați conceptul de **comportament moral**.
26. Operaționalizați conceptul de **satisfacție a angajaților la locul de muncă**.
27. Faţă de **indicatori,** au un grad de abstracţiune mai mic:
    - dimensiunile
    - indicii
    - conceptele
    - nici unul dintre elementele de mai sus

28. Identificați câte un indicator pentru următoarele variabile:

	Caracteristică	Indicator
1	eficiența leaderului	
2	productivitatea unei echipe de muncă	
3	mărimea întreprinderii	

29. Identificați câte un indicator pentru următoarele variabile:

	Caracteristică	Indicator
1	familie care abuzează copiii	
2	stil de conducere dictatorial în firmă	
3	productivitatea muncii	

30. Identificați cât un indicator pentru următoarele variabile:

	Caracteristică	Indicator
1	copil supus abuzului în familie	
2	angajat eficient	
3	mărimea orașului	

31. Identificați cât un indicator pentru următoarele variabile:

	Caracteristică	Indicator
1	violență domestică	
2	satisfacția cu școala	
3	consum media	

32. Identificați cât un indicator pentru următoarele variabile:

	Caracteristică	Indicator
1	bunăstare materială	
2	intensitatea furtunilor	
3	coeziunea unui grup	

33. Identificați cât un indicator pentru următoarele variabile:

	Caracteristică	Indicator
1	iubire	
2	rezultate școlare	
3	intensitatea cutremurelor	
4	reputația unui medic	

34. Pentru fiecare dintre conceptele de mai jos recunoașteți care este dimensiunea și care este indicatorul:
   - Status socio-economic: numărul proprietăților deținute – situația materială
   - Putere politică: popularitate în rândul electoratului – nr. de voturi obținute
   - Religiozitate: ritualism – frecvența participării la slujbele religioase
   - Situație școlară: rezultate școlare – media semestrială la Matematică
   - Putere politică: popularitate în rândul electoratului – număr de voturi obținute

Calitatea măsurătorilor: fidelitate și validitate

Precizia măsurătorii

Exemple:

- ✓ descrierea unui individ ca având „ o înălțime de 1.86 m" este mai precisă decât varianta „individul are peste 1.80 m"
- ✓ a descrie că un candidat a câștigat cu 53.7% dintre voturi este mai precis decât a spune că acel candidat a câștigat cu peste 50% dintre voturi
- ✓ a spune că am fost în concediu la Mamaia este mai precis decât a spune că am fost în concediu la mare

Fidelitatea măsurătorii

Exemple:

- ✓ a măsura densitatea osoasă a aceluiași individ cu aceeași aparatură medicală de fiecare dată este o tehnică fidelă deoarece vom obține mereu același rezultat
- ✓ este mai fidel să măsurăm productivitatea unei echipe de muncă prin numărul de obiecte produse la fiecare oră, decât să întrebăm muncitorii care consideră că este nivelul productivității lor

Acuratețea măsurătorii

Exemplu:

- ✓ chiar dacă măsurarea densității osoase a aceluiași individ cu aceeași aparatură medicală este o măsură fidelă pentru că obținem aceleași rezultate de fiecare dată, ea nu asigură neapărat și acuratețe, deoarece aparatura medicală poate să arate cu 2% mai mult decât este real (defecțiune tehnică)

Validitatea măsurătorii

Exemple:

- ✓ o măsură validă a bunăstării financiare a unui individ este venitul său lunar, nu numărul mașinilor deținute
- ✓ o măsură validă a frumuseții fizice este dată de trăsăturile feței, nu de nivelul IQ

1. Validitatea aparentă

Exemple:

- ✓ numărul de ore petrecut de un student la bibliotecă oferă un indiciu despre aspirațiile sale educaționale (prin opoziție, „greutatea studentului” nu poate fi indicator al aspirațiilor educaționale)
- ✓ numărul de documente necesare pentru înființarea unei firme poate fi un indicator valid pentru gradul de birocrație al instituțiilor publice

2. Validitatea de conținut

Exemple:

- ✓ abilităţile metodologice ale unui sociolog nu sunt testate doar prin cunoştinţe privind elaborarea ipotezelor, ci şi prin capacitatea de operaţionalizare, elaborare chestionar etc.
- ✓ analiza discriminării nu presupune doar studiul discriminării de gen, ci și al discriminării etnice, rasiale etc.

3. **Validitatea predictivă/de criteriu**

Exemple:

- ✓ validitatea unui test de metodologie este determinată de relaţia dintre notele obţinute şi capacitatea studenţilor de a aplica cunoştinţele în plan practic
- ✓ faptul că un individ este caracterizat ca fiind sociabil poate fi validat prin numărul de ieșiri cu prietenii

4. **Validitatea de construct**

Exemplu:

- ✓ Dacă dorim să studiem cauzele *delincvenței juvenile*, vom crea o măsură a ei și îi vom evalua validitatea; de asemenea vom avea așteptări teoretice cu privire la relația pe care delincvența juvenilă o are cu alte variabile

---

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Definiți acuratețea măsurătorilor.
2. Explicați ce înseamnă că o măsură este precisă. Exemplificați.
3. Stabiliți dacă măsurătorile următoare sunt precise. Transformați-le pe cele imprecise în măsurători precise.
   - o Vecina are peste 40 de ani
   - o Afară e rece
   - o Studentul are 90 de kg
4. Ce este fidelitatea? Cum se îmbunătățește fidelitatea măsurătorilor?
5. Enumerați și discutați problemele de fidelitate.
6. Dați un exemplu de măsurare cu fidelitate redusă.
7. Care dintre următoarele modalități măsoară mai fidel moralul muncitorilor din cadrul unei companii?
   - o Observarea comportamentului muncitorilor în relație cu colegii
   - o Numărarea plângerilor depuse de muncitori într-un anumit interval de timp

8. Ce este validitatea? Numiți și definiți două tipuri de validitate.
9. Care sunt tipurile de validitate. Dați câte un exemplu pentru fiecare tip.
10. Care întrebare măsoară mai valid **frecvenţa lecturilor din ziare**?

    a. Cât de des citiţi ziare? *4. foarte des; 3. des; 2. Rar; 1. foarte rar*

    b. Cât de des citiţi ziare? *1. zilnic; 2. cel puţin odată pe săptămână; 3. cel puţin odată pe lună; 4. mai rar*

    c. Câte ziare aţi citit în ultimele 7 zile?
11. Cum putem verifica validitatea unui test auto? Care este tipul de validitate la care se face referire?
12. Cum putem verifica validitatea examenului de Bacalaureat? Care este tipul de validitate la care se face referire?
13. Dacă corelația dintre media de admitere la facultate și media generală de absolvire este nesemnificativă ce se poate spune despre validitatea admiterii la facultate?
14. Corelația dintre rezultatele aplicării aceleiași scale de atitudine la două momente diferite (la un interval de 2 luni) acelorași subiecți este puternic pozitivă. Ce se poate spune despre fidelitatea scalei?
15. Ați cântărit o ladă cu fructe de trei ori cu același cântar și ați obținut de fiecare dată aceeași greutate. Este măsura fidelă? Dar validă?
16. Care este diferența dintre validitatea de criteriu și cea de construct?
17. Într-o anchetă cu eşantion fix, cu măsurări repetate la distanţă de un an, satisfacţia faţă de guvern este schimbată în cazul a 70% dintre subiecţi. Ce semnifică această diferenţă?
    - instrumentul de măsurare a atitudinii nu este fidel
    - s-au produs puternice modificări atitudinale
    - itemul de măsurare a atitudinii nu este valid
18. Într-o anchetă pe eşantion naţional de persoane cu drept de vot s-a formulat următoarea întrebare: **Credeţi că dobânda BUBID a Băncii Naţionale este prea mare sau prea mică?**. Răspunsurile la această întrebare sunt afectate în primul rând de probleme de...
    - validitate
    - fidelitate
    - ambele probleme

19. Discutați modalitatea de testare a validității de criteriu pentru:
    - Grad ridicat de rasism
    - Persoană comunicativă
    - Susținerea egalității rasiale

LECTURĂ SUPLIMENTARĂ

1. Chelcea, S. (2007). **Metodologia cercetării sociologice. Metoda cantitative și calitative**, ediția a 3-a **(pp. 167-169).** Editura Economică, București.

BIBLIOGRAFIE:

1. Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale*. Editura Polirom, Iași (pp. 183-188; 207-215)
2. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie* (pp. 42-54). Disponibil la:
   https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012
3. Zamfir, C. & Vlăsceanu, L. (1998). *Dicționar de sociologie*. Editura Babel, București.

RESURSE SUPLIMENTARE DE STUDIU:

1. Chelcea, S. (2007). *Metodologia cercetării sociologice. Metoda cantitative și calitative*, ediția a 3-a (pp. 163-170). Editura Economică, București.
2. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie*. Disponibil la:
   https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012

TEMA VII. ELEMENTELE UNEI PROPUNERI DE CERCETARE. PROIECTUL DE CERCETARE

STRUCTURA CAPITOLULUI & TERMENI-CHEIE

Proiect de cercetare
Enunțarea problemei de cercetare
Model teoretic
Identificarea subiecților
Măsurarea
Identificarea metodelor de colectare a datelor
Analiza datelor
Planificarea calendaristică a cercetării
Bugetul cercetării

Propunerea de cercetare (proiectul de cercetare) conține 8 **elemente componente** (Babbie, 2010):

1. **Enunțarea problemei sau obiectivului de cercetare**
2. **Trecerea în revistă a literaturii de specialitate**
3. **Identificarea subiecților studiului**
4. **Măsurarea** (variabilele studiului)
5. **Identificarea metodelor de colectare a datelor**
6. **Analiza datelor**
7. **Planificarea calendaristică a cercetării**
8. **Stabilirea bugetului necesar cercetării**

EXERCIȚII ȘI APLICAȚII

1. Care sunt elementele unei propuneri de cercetare?
2. Prezentarea detaliilor unui proiect de cercetare cu scopul evaluării sau aprobării acestuia de către un posibil finanțator se numește ……………………….
3. O propunere de cercetare trebuie să includă o serie de elemente de bază. Care dintre aceste elemente face referire la prezentarea, definirea și măsurarea variabilelor-cheie ale studiului?

4. O propunere de cercetare trebuie să includă o serie de elemente de bază. Care dintre aceste elemente face referire la costurile cercetării?
5. Care este rostul analizei literaturii în pregătirea unei cercetări?
6. Ce presupune etapa de măsurare?
7. Argumentați importanța etapei de planificare calendaristică a cercetării.
8. Care dintre elementele de mai jos nu este o componentă a propunerii de cercetare:
    - Identificarea metodelor de colectare a datelor
    - Stabilirea validității măsurătorilor
    - Măsurarea
    - Stabilirea bugetului
9. Elaborați o propunere de cercetare pe tema: **modul de petrecere a timpului liber de către studenții din Oradea**.
10. Pentru propunerea de cercetare realizată pe tema mai sus menționată, stabiliți și detaliați categoriile bugetare necesare (care sunt resursele de care aveți nevoie).
11. Elaborați o propunere de cercetare pe tema: **explicarea absenteismului școlar în rândul studenților din Oradea.**
12. Pentru propunerea de cercetare realizată pe tema mai sus menționată, stabiliți și detaliați categoriile bugetare necesare (care sunt resursele de care aveți nevoie).
13. Elaborați o propunere de cercetare pe tema: **imaginea orașului Oradea din perspectiva locuitorilor.**
14. Pentru propunerea de cercetare realizată pe tema mai sus menționată, stabiliți și detaliați categoriile bugetare necesare (care sunt resursele de care aveți nevoie).
15. Elaborați o propunere de cercetare pe tema: **imaginea orașului Oradea din perspectiva turiștilor.**
16. Pentru propunerea de cercetare realizată pe tema mai sus menționată, stabiliți și detaliați categoriile bugetare necesare (care sunt resursele de care aveți nevoie).

BIBLIOGRAFIE:

1. Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale*. Editura Polirom, Iași (pp. 171-174)

RESURSE SUPLIMENTARE DE STUDIU:

1. Flick, U. (2011). *Introducing research methodology*. SAGE Publication (pp. 60-65).
2. Hatos, A. (2012). *Curs de metodologie*. Disponibil la: https://sites.google.com/site/adrianhatos/home/metodologie-2012
3. Mărgineanu, I. (2000). *Proiectarea cercetării sociologice*. Editura Polirom, Iași.

PROBLEME DE SINTEZĂ

PROBLEMA 1.

Elaborați o schiță de proiect de cercetare prin care testați o ipoteză indicând:

- metoda folosită
- unitățile de analiză și unitățile de observație

Precizați ce fel de cercetare va fi:

- Transversală sau longitudinală
- Calitativă sau cantitativă

PROBLEMA 2.

a. Formulați o ipoteză teoretică referitoare la **satisfacția în muncă a angajaților unei fabrici**.

b. Indicați care este/sunt variabila/variabilele independente și care este/sunt variabila/variabilele dependente.

c. Operaționalizați variabilele utilizate în ipoteza din această problemă. Ce fel de ipoteză este cea obținută astfel?

d. Elaborați o schiță de proiect de cercetare prin care testați această ipoteză indicând:

- metoda folosită
- unitățile de analiză și unitățile de observație

e. Precizați ce fel de cercetare va fi:

- Transversală sau longitudinală
- Calitativă sau cantitativă

PROBLEMA 3.

Se dă ipoteza teoretică: **Starea de sănătate a studenților explică rezultatele lor la învățătură**.

a. Elaborați o ipoteză operațională pe baza ipotezei teoretice.

b. Descrieți un experiment de teren pentru testarea acestei ipoteze arătând:

Variabila independentă_____________________________

Variabila dependentă_____________________________

Grup experimental - descrieți____________________________

Grup de control - descrieți ______________________________

Ce veți măsura la pretestare?____________________________________

Ce veți măsura la posttestare?____________________________________

PROBLEMA 4.

a. Formulați trei ipoteze teoretice pentru explicarea **performanțelor în muncă ale asistenților sociali.**
b. Indicați care sunt variabilele independente și cele dependente
c. Arătați cum măsurați fiecare dintre variabilele independente

PROBLEMA 5.

a. Planificați o cercetare prin care să răspundeți la una din următoarele întrebări de cercetare:

- Cine sunt profesorii cei mai populari din facultate?
- Cine are competențe de comunicare mai bune dintre mai mulți candidați la un post de moderator radio.
- Cine are abilități mai mari de lucru cu persoane bolnave de cancer în stadiu terminal (îngrijiri paliative): studenții din anul I de la Psihologie sau studenții din anul I de la Asistență Socială?

b. Elaborați o conceptualizare a variabilei focale:

- căutați mai multe definiții
- identificați dimensiunile

c. Stabiliți indicatorii

d. Discutați validitatea operaționalizării:

- validitatea aparentă
- cum se poate evalua validitatea de criteriu (predictivă)
- cum se poate evalua validitatea teoretică (de construct)

e. Discutați fidelitatea operaționalizării:

- Ce înseamnă fidelitatea măsurării stabilite
- Cum se poate evalua fidelitatea

PROBLEMA 6.

Se dă următoarea propoziție: **eșecurile medicilor sunt determinate de motivațiile acestora și de aspirațiile profesionale**. Identificați:

- ce fel de ipoteză este
- tipul de cercetare în funcție de obiectivul de cercetare
- variabilele incluse
- variabilele dependente și independente
- unitatea de analiză a cercetării

PROBLEMA 7.

Se dă următoarea propoziție: **Calitatea vieții din România a crescut deoarece salariile sunt mai mari**. Identificați:

- Ce greșeală metodologică conține
- Variabila dependentă
- Atribute corespunzătoare variabilei calitatea vieții
- Elaborați o ipoteză teoretică utilizând variabila calitatea vieții. Pe baza acestei ipoteze, elaborați o ipoteză operațională corespunzătoare